1406

Minister van Buitenlandse Zaken (Stikker) aan staatssecretaris van Buitenlandse Zaken (Blom), 14 mei 1950

Bestemd voor Blom afkomstig van Stikker.

Na afloop Duitsland-bespreking met Benelux vroeg Bevin mij met Grote Drie privé over ZO-Azië te komen spreken. Acheson begon met voorlezing te doen van conclusies waartoe het overleg had geleid, welke waren neergelegd in een zestal punten, die niet worden gepubliceerd, doch waarvan de tekst aan ons zal worden gegeven. Mondeling voegde Acheson daar aan toe, dat solidariteit en wederkerige bijstand aan Westerse mogendheden in ZO-Azië noodzakelijk waren om aan de kritieke toestand het hoofd te bieden.

Ik knoopte hierbij aan door uiteenzetting te geven van Australische initiatieven in Nieuw-Guineaconflict waarvan een open conflict tussen blanke en gekleurde volkeren het gevolg zouden kunnen zijn. Terwijl Australië op deze wijze Nieuw-Guinea op onaanvaardbare wijze naar voren bracht, lag de kern van het probleem in Indonesië, in de vraag of de werkelijk nationalistische Regering in het zadel zou kunnen blijven. Ik herinnerde er in dit besloten gezelschap aan dat zelfs Palar het twijfelachtig achtte of Hatta zich zou kunnen handhaven. Verder zette ik uiteen dat tegen de overgang van een federalistische naar een unitaristische staat onzerzijds weinig kon of mocht worden gedaan; maar dat de krachten die naar de eenheidsstaat streefden lang niet allen bonafide waren. Het streven naar de eenheidsstaat werd sterk gestimuleerd door de extremistische en communistische groepen, die op een gegeven ogenblik het heft in handen zouden kunnen nemen. Ik citeerde in dit verband een typerende uitlating van de Heer Ki Mangunsarkoro, een invloedrijk lid van de Partai Nasional Indonesia 'met het Amerikaanse Blok, hetwelk duidelijk uit kapitalistische landen bestaat, kunnen wij niet samenwerken. Met het Russische blok zijn er wel veel overeenkomstige principes met de onze, hoewel er ook tegenstellingen zijn. Met dit blok is er nog geen zekerheid verkregen om samen te kunnen werken. Andere mogelijkheden bestaan er nog niet. Daarom moeten onze relaties met de buitenwereld gevoerd worden op de basis van de RI grondwet, vnl. zonder rechts of links te kijken'.

Hieruit concludeerde ik, dat bijzonder weinig activiteit van deze groepen tegen het opdringende communisme te verwachten valt. Met de gedachte van een Westelijke solidariteit welke door Acheson was uitgesproken, kon ik mij volkomen verenigen, maar deze zou weinig betekenen zonder overleg over een gelijkgericht beleid. Tenslotte wees ik op een recente uitlating van Mc Donald waarin deze opmerkte, dat het bezit van ZO-Azië voor communistisch China van zeer grote betekenis was om eigen deficitten te kunnen aanvullen (tin en rubber). Acheson zei, dat de Australische behandeling van Nieuw-Guinea hoogst ongewenst was, waarmede Bevin instemde. Hij zeide dat n.a.v. het gesprek, dat hij met mij in Washington had gevoerd, aan Cochran opdracht was gegeven om de situatie te bestuderen, doch dat deze niet zulk een somber beeld van de situatie had gegeven als de Ambassadeur in Washington en ikzelf. Cochran stimuleerde Hatta voortdurend om de gevaarlijke toestand in de hand te nemen, maar Acheson meende toch te moeten opmerken, dat ook sommige Nederlandse militairen en ambtenaren niet in de gewenste richting medewerkten. Westerling werd wederom genoemd. N.a.v. mijn conclusie, dat enigerlei vorm van permanente raadpleging moest worden opgesteld, stelde Bevin voor, dat een Ambassadeurscommissie in Djakarta zou worden gevormd, om gemeenschappelijk in strikt vertrouwen de toestand te bespreken en daaromtrent met de RIS-Regering te overleggen. Volgens Bevin had dit in Rangoon nuttig gewerkt, niettegenstaande het feit, dat niemand er in den beginne aan geloofde. Een dergelijke commissie was de enige manier om Pakistan en India tot medewerking te krijgen. Acheson stemde met dit denkbeeld in, waarop mij gevraagd werd daaromtrent in de komende dagen een kleine notitie te geven, welke een concrete uitwerking behelst. Ik zou het op prijs stellen indien dit denkbeeld, dat mij vruchtbaar lijkt, aan de

Kenmerk: Michiels 15.
© NA, archief Minkol., codetel. 195021
http://resources.huygens.knaw.nl/indonesischebetrekkingen1945-1969/Nederlands-indonesischeBetrekkingen1950-1963/Document/16871

Ministerraad zou kunnen worden voorgelegd, waarna ik de zaak hier met de Grote Drie kan finaliseren.

Naast dit voorgestelde informele comité in Djakarta schijnt het mij nuttig dat een parallel regelmatig contact ook in Den Haag wordt gehouden tussen mij en de Ambassadeurs van de Verenigde Staten, Engeland, Frankrijk, België en India en Pakistan en Australië. Op die wijze kan immers de Nederlandse Regering, meer dan in Djakarta mogelijk is, de aandacht vragen voor de directe repercussies van ontwikkelingen in Indonesië op de Nederlandse en West-Europese economie. In Djakarta zijn de tegenstellingen somtijds te zeer geaccentueerd en geprojecteerd op de ogenblikkelijke noden van de aanwezige blanke gemeenschap, terwijl de samenhang met andere wereldpolitieke problemen van daar niet volledig kan worden overzien. Uiteraard zullen de commissies te Den Haag en Djakarta elkander volledig op de hoogte moeten houden.